

การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พินเอก ณ์รัฐวุฒิ สมพรหม

รองผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2566

เอกสารวิจัยเรื่อง การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
ทรงเป็นประมุข

โดย พันเอก ญัฐวุฒิ สมพรหม

อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ชนะชัย พลเตชา

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2566 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ **ผ่าน**

พลตรี

(นภาพ ชันดี)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก

(ชนะชัย พลเตชา)

ประธานกรรมการ

นาย

(จันต์ สวรรณานนท์)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(ชยุตรา ไร่ล้อม)

กรรมการ

พันเอกหญิง

(ธนิดา วงษ์จินดา)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอก ญัฐวุฒิ สมพรหม
เรื่อง	การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข
วันที่	6 กันยายน 2566 จำนวนคำ : 12,757 จำนวนหน้า : 38
คำสำคัญ	การปกครอง, ประชาธิปไตย, พระมหากษัตริย์
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยจะเป็นการศึกษาบริบทของไทยกับต่างประเทศของผลกระทบของระบอบการปกครองต่อมิติด้านสังคมวัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างพุทธศาสนากับพระมหากษัตริย์ ความสัมพันธ์นี้เป็นรากฐานของประเพณีที่มีความผูกพันเชื่อมโยงพระมหากษัตริย์กับประชาชนเป็นเนื้อเดียวกัน ประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทยมีความยึดโยงระหว่างประชาชนกับพระมหากษัตริย์อย่างแบ่งแยกไม่ได้ ในประเทศที่ใช้ระบอบการปกครองดังกล่าวพระมหากษัตริย์เป็นสัญลักษณ์ของความสง่างามของประเทศ เป็นศูนย์รวมความสามัคคีและความเป็นเอกภาพ แนวทางส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขควรสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และประวัติศาสตร์ไทยให้เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ในคุณค่าและภาคภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และสร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วนในการพิทักษ์ เติบโต และเทิดพระเกียรติองค์พระมหากษัตริย์ นำหลักปรัชญาและแนวพระราชดำริสมาเผยแผ่และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน สร้างรากฐานที่มั่นคง ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และดำรงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ตลอดจนยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ABSTRACT

AUTHOR: COLONEL NATTAWUT SOMPRUM
TITLE: A Study of Politics in Constitutional Monarchy
DATE: 6 September, 2023 **WORD COUNT:** 12,757 **PAGES:** 38
KEY TERMS: Politic, Democracy, Constitutional Monarchy
CLASSIFICATION: Unclassified

This research aims to analyze the constitutional monarchy by studying the context of Thailand and the impact of foreign countries on its governance in terms of social, cultural, political, and security issues. The research result shows that Thailand has a clear relationship between Buddhism and the monarchy, which forms the basis for a tradition that bonds the monarchy and the people together. Thailand's Constitutional Monarchy has an inseparable link between the people and the monarch. In such countries, the monarch is a symbol of the nation's grace and grandeur, the center of unity, and the essence of independence. To promote constitutional monarchy, it is necessary to create an accurate understanding of the monarchy and Thai history, to foster awareness of the value and pride in the nation's identity, and to build cooperation from all sectors in preserving, revering, and honoring the monarch. Furthermore, it is essential to disseminate and apply the philosophy and royal guidance for sustainable benefits, creating a strong foundation, promoting moral values and ethics, maintaining Thai traditions and customs, and adhering to the constitutional monarchy.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความกรุณาจากคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลา แรงกายแรงใจ ให้ความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าอย่างสูง โดยเฉพาะ พันเอกชนะชัย พลเตชา ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งผู้บังคับบัญชาทุกระดับ นายฐนัตต์ สุวรรณานนท์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษาดำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติปฏิบัติงานอยู่ที่ สำนักข่าวกรองแห่งชาติที่กรุณาให้แนวคิดที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคล รวมถึงตรวจสอบอย่างละเอียด นอกเหนือจากการให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์แล้ว ยังได้รับกำลังใจทำให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลนี้ สำเร็จสมบูรณ์ตามความมุ่งหมายของวิทยาลัยการทัพบก เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในส่วนของวิทยาลัยการทัพบก

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
วิธีการศึกษา	4
ประโยชน์ที่ได้รับ	5
บทที่ 2 บทวิเคราะห์	
สถาบันพระมหากษัตริย์ในบริบทของประเทศไทย	6
สถาบันพระมหากษัตริย์ในบริบทของต่างประเทศ	12
ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อการปกครองของไทย	14
บทที่ 3 บทอภิปรายผล	
บทบาทและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อการปกครอง	20
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย	
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
บทที่ 4 บทสรุป	
สรุปผลการวิจัย	33
ข้อเสนอแนะการวิจัย	36
เอกสารอ้างอิง	
ประวัติย่อผู้วิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง¹ มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข มีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ควบคู่กับการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง โดยใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศทั่วโลก ในการพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง จะสร้างความรับรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ จากการเผยแพร่ประวัติศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ ศาสตร์พระราชา หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางพระราชดำริ ผ่านทางกลไกต่างๆ ให้เกิดความเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง

ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของกองทัพบก เรื่องการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ รongรับวัตถุประสงค์มูลฐาน เพื่อพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ให้มีความปลอดภัยสูงสุดและได้รับการเทิดทูนอย่างสมพระเกียรติ² ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

หลังจากประเทศไทยเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีสารสนเทศปัจจุบัน พื้นที่ทางการตลาดได้มาจากอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งพื้นที่นี้สามารถสร้างการรับข้อมูลข่าวสารได้ง่าย และรวดเร็ว เป็นช่องทางให้เกิดความเคลื่อนไหวของกลุ่มเห็นต่างที่ไม่ยอมรับในสถาบันพระมหากษัตริย์ พยายามเผยแพร่ข้อมูลที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง ให้แพร่กระจายไปยังกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดของกลุ่มเห็นต่าง คือกลุ่มเยาวชนโดยอาศัยช่องว่างของช่วงอายุที่ห่างจากกลุ่มผู้ปกครองมาก เป็นกับดักที่ดึงกลุ่มเยาวชนให้เห็นต่างด้วยวิธีแอบอ้างชำระประวัติศาสตร์ โจมตีเสียดสี พาดพิงสถาบันพระมหากษัตริย์ และเรียกร้องเสรีภาพ ตัวอย่างเช่น เยาวชนเข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่มผู้เห็นต่าง และสร้างข้อมูล

บิดเบือนประวัติศาสตร์ให้ประชาชนในจังหวัดชายแดนใต้ต้องการแบ่งแยกดินแดน ทั้งหมดนี้มีลำดับเหตุการณ์เริ่มต้นจากการวิพากษ์วิจารณ์สถาบันพระมหากษัตริย์อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ต่อด้วยการแสดงออกในที่สาธารณะเพื่ออ้างความชอบธรรมและเหตุผลในการไม่ยอมรับในกฎหมายของเดิมและพยายามเรียกร้องให้แก้ไขกฎหมายใหม่ จนสุดท้ายเกิดความได้เปรียบและเกื้อกูลต่อการล้มล้างสถาบัน ทำให้กลุ่มเยาวชนที่ไม่ทราบความเป็นมาของประวัติศาสตร์ชาติไทย และความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่สถาปนาราชอาณาจักรไทย และวางรากฐานความเป็นไทยจนทุกวันนี้ กลับถูกปลูกฝังความเกลียดชังต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เข้าแทนที่

เมื่อวิเคราะห์กลุ่มช่วงอายุของบุคคลสามารถแบ่งได้ตามหลักสากลอยู่ 5 ช่วงด้วยกัน ดังนี้ 1) ช่วงเบบี้บูมเมอร์ (พ.ศ. 2489 - 2507) เติบโตในชนบทนิยมจริงจังในหน้าที่ ไม่ชอบการอยู่บ้านเพราะทำงานมาทั้งชีวิต เคารพกฎเกณฑ์ มีความอดทนสูง สู้งาน ยึดถือระเบียบที่ตั้งมั่นอยู่แล้ว ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง หรือที่เรียกว่า อนุรักษ์นิยม 2) ช่วงเจนเนอเรชันเอ็กซ์ (พ.ศ. 2508 - 2522) มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง รักความก้าวหน้า มองโลกตามความเป็นจริง เป็นตัวของตัวเอง เปิดกว้างและรับฟังความเห็น และข้อติติง มักหากิจกรรมเพื่อทำให้ตัวเองดูดีอยู่เสมอ เช่น การออกกำลังกาย เพราะยังมีความห่วงหาเหินความเป็นหนุ่มสาว 3) ช่วงเจนเนอเรชันวาย (พ.ศ. 2523 - 2540) กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตน ชื่นชอบความท้าทาย เชื่อมั่นในตนเองสูง ทะเยอทะยาน มักจะเปรียบเทียบตนเองกับผู้ที่ประสบความสำเร็จแล้ว เนื่องจากมีความอยากที่จะประสบความสำเร็จตั้งแต่อายุยังน้อย 4) ช่วงเจนเนอเรชันซี (พ.ศ. 2541 - 2555) ผู้มีความเป็นอิสระ กล้าแสดงออก กล้าได้กล้าเสีย เต็มเปี่ยมไปด้วยพลัง ให้คุณค่ากับตัวเองและครอบครัวเป็นสำคัญ รวมไปถึงให้ความสำคัญกับสุขภาพจิตเช่นกัน มีความกระตือรือร้นที่จะแก้ไขปัญหา ทั้งด้านสิทธิมนุษยชน การเมือง ความไม่เท่าเทียม และ 5) ช่วงเจนเนอเรชันอัลฟ่า (พ.ศ. 2556 - 2565) มีการเรียนรู้รวดเร็วทางด้านเทคโนโลยี รักอิสระ กล้าออกนอกกรอบเพื่อทำสิ่งใหม่ๆ ขาดความยึดหยุ่นและห่างไกลธรรมชาติ³

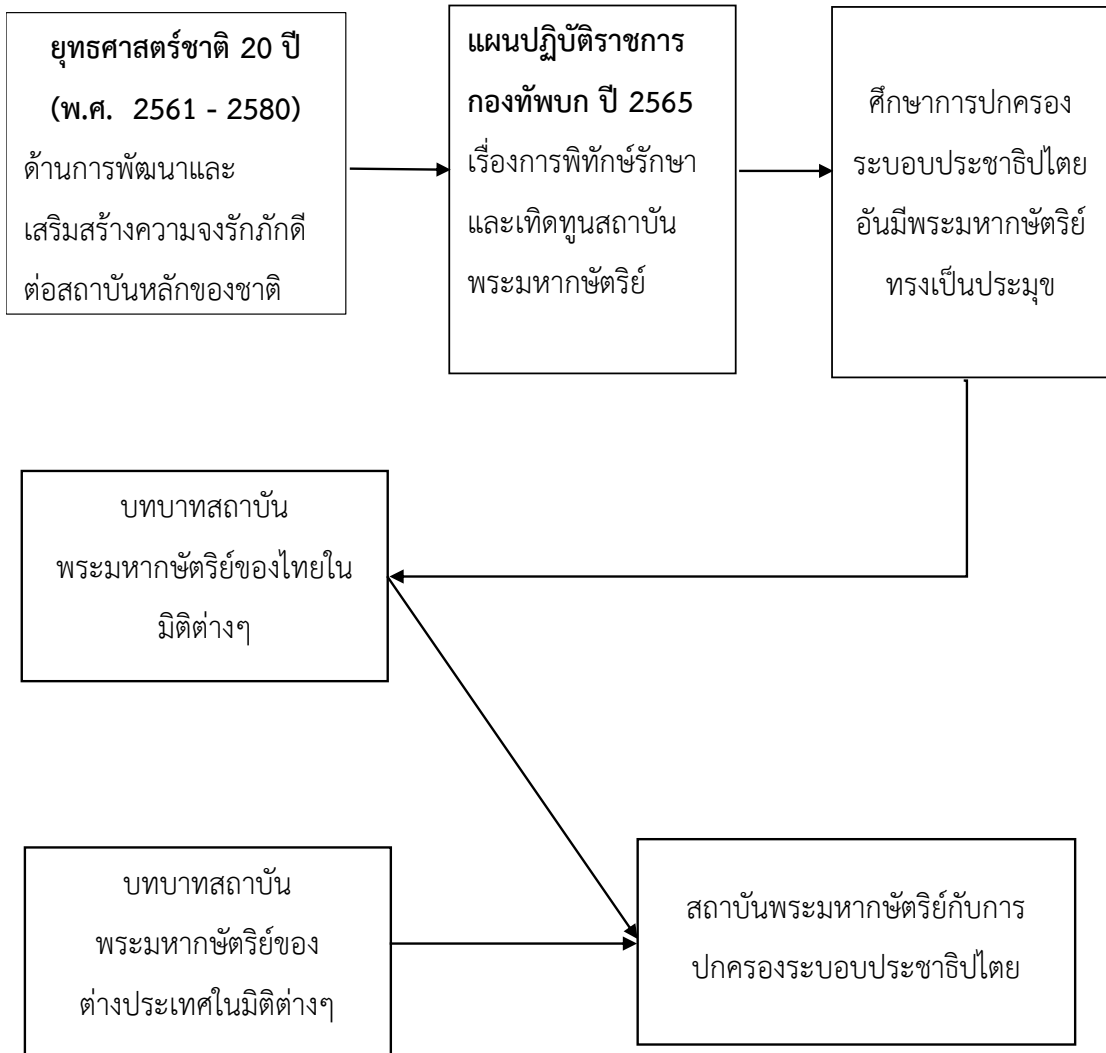
เห็นได้ว่ากลุ่มช่วงอายุน้อยจะมีสถานะการรับรู้ที่ค่อนข้างอ่อนไหวง่ายและรวดเร็ว มีความต้องการต่อการแสดงออกถึงความคิดเห็นของตนโดยไม่ยึดหลักเกณฑ์ใดๆ ดังนั้น กลุ่มช่วงอายุน้อยจึงเป็นเครื่องมือทางการตลาดให้กับกลุ่มเห็นต่างใช้ในการบิดเบือน

และทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษาความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยวิเคราะห์บทบาทสถาบันพระมหากษัตริย์ตามบริบทของประเทศไทยในมิติด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง และศึกษาความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในบริบทของต่างประเทศ เพื่อสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องในเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย ใช้เป็นพลังในการต่อต้านอิทธิพลของกลุ่มเห็นต่าง ตอบโต้ด้วยข้อมูลจากการวิเคราะห์ที่มีความจริง ขจัดความบิดเบือน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามบริบทของประเทศไทยในมิติด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามบริบทของต่างประเทศ ในมิติด้านความมั่นคง การเมือง และสังคม วัฒนธรรม
3. เพื่อศึกษาความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

1. แนวทางที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ โดยใช้แนวทางของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ตามที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนด

2. ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในมิติด้านความมั่นคง การเมือง และสังคมวัฒนธรรมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ศึกษาการวิจัยจากเอกสาร สืบค้นจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยสภาพแวดล้อม ด้านการดำเนินการเกี่ยวกับการพิทักษ์ และเทิดทูนสถาบัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้กรอบการคิดเชิงยุทธศาสตร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาการปกครองของประเทศต่างๆ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ประชาชน ได้ประโยชน์ในเรื่องของความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามบริบทของประเทศไทย
2. กองทัพบก ได้ประโยชน์ในเรื่องการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
3. รัฐบาล ได้ประโยชน์ในเรื่อง นำข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์จากการวิเคราะห์เหตุปัจจัย สภาพแวดล้อมในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ถึงความจำเป็นของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในอนาคต ในการเผยแพร่เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

สถาบันพระมหากษัตริย์ มีความผูกพันกับประเทศไทยมาอย่างยาวนาน นับแต่โบราณกาล และมีความสัมพันธ์กับบริบทของประเทศไทยในหลายมิติ ด้วยความผูกพันดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจว่าการศึกษาเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย และต่างประเทศ จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อประเทศไทยได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น บทวิเคราะห์นี้ จะเป็นการศึกษาถึงบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามบริบทของประเทศไทยในมิติด้านสังคมวัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อนำไปสู่การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สถาบันพระมหากษัตริย์ในบริบทของประเทศไทย

1. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทฤษฎีและแนวคิดที่ว่าด้วยการแลกเปลี่ยนและพึ่งพา⁴ เป็นทฤษฎีทางสังคมจิตวิทยา ที่เกิดจากการผสมผสานแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ มานุษยวิทยา และจิตวิทยา โดยเน้นความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายในการตอบสนองความต้องการ หรือผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยสามารถนำไป ใช้ได้กับความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลทั่วไปจนถึงระดับสังคม จากทฤษฎีนี้ทำให้วิเคราะห์ได้ว่า สถาบันพระมหากษัตริย์อยู่ คู่กับชนชาติไทยและสังคมไทยมาอย่างยาวนาน โดยพระมหากษัตริย์ทรงประกอบพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติตลอดมา เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างปฏิบัติต่อกันมาอย่างมั่นคงและต่อเนื่องยาวนาน สถาบันพระมหากษัตริย์จึงได้หลอมรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับประชาชน

1.2 ทฤษฎีและแนวคิดที่ว่าด้วยการปรับตัว⁵ อธิบายว่า บุคคลประกอบด้วยองค์ประกอบด้านชีว-จิต-สังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นหน่วยเดียวกัน โดย

กระบวนการปรับตัวประกอบด้วย สิ่งนำเข้า ซึ่งได้แก่สิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองออกมาเป็นพฤติกรรมของบุคคล กระบวนการเผชิญปัญหา และสิ่งนำออก ซึ่งก็คือพฤติกรรมที่เกิดจากการปรับตัว เมื่อมีเหตุการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงเข้ามาในชีวิต บุคคลต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องมีความรอบรู้เพื่อเอาชนะอุปสรรคต่างๆ และต้องปรับตัวเพื่อการมีชีวิตรอด การเจริญเติบโต และการสืบทอดเผ่าพันธุ์ ถ้าไม่ปรับตัว สถาบันนั้นๆ จะคงอยู่ไม่ได้ หากพิจารณาสถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทยตามทฤษฎีนี้ จะพบว่า สถาบันพระมหากษัตริย์มีการปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยตลอดมา รวมทั้งมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ไม่เพียงแต่เป็นรูปแบบการปกครองและอุดมการณ์ทางการเมืองเท่านั้น แต่เป็นวิถีชีวิตของประชาชนอีกด้วย

1.3 แนวคิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข⁶ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ว่าเป็น “แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนส่วนใหญ่” ดังนั้น ประชาธิปไตย หมายถึงการปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนตลอดจน เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนในการอยู่ร่วมกันโดยสันติ ภายใต้ความเชื่อที่ว่า คนเราเกิดมาเท่าเทียมกัน คือ ได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามกฎหมายและโอกาสที่จะได้รับการบริการต่างๆ ในกฎหมาย แต่เมื่อสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น จึงได้มีการพัฒนาการมาเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน และมีระบบต่างๆ เกิดขึ้นเพื่อรองรับตามบริบทของสังคม ซึ่งระบบที่แพร่หลายระบบหนึ่งคือ ระบบรัฐสภาของราชอาณาจักรอังกฤษ ซึ่งต่อมาหลายประเทศได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในปัจจุบัน จากแนวคิดนี้วิเคราะห์ได้ว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยดำรงอยู่ในสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะแต่ดั้งเดิมอยู่แล้ว แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 สถาบันพระมหากษัตริย์ก็ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยและยังอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ เป็นศูนย์รวมใจของประชาชน การปกครองของประเทศไทยจึงได้เปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. สถาบันพระมหากษัตริย์ในมิติด้านสังคมวัฒนธรรม การเมือง และ ความมั่นคงของไทย

2.1 ก่อนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หลักฐานทางประวัติศาสตร์⁷ พบว่า บริเวณพื้นที่ที่เป็นผืนแผ่นดินไทยในปัจจุบันนี้ มีราชวงศ์ที่เก่าแก่ที่สุดคือ ราชวงศ์ลัทธิสุโขทัย ซึ่งอยู่ในภูมิภาคนี้เมื่อราวปี พ.ศ. 1300¹ และมีหลายราชวงศ์ผลัดกันขึ้นมาเรืองอำนาจ และการสร้างชาติของชนชาติไทยไม่เคยว่างเว้นจากพระมหากษัตริย์เลย แม้ว่าในอดีต ชนชาติไทยจะเป็นเพียงชนชาติเล็กๆ แต่ก็รวมตัวจนสามารถสถาปนาอาณาจักรขึ้นได้ โดยมีความเป็นมาที่สำคัญคือ สมัยสุโขทัยในต้นพุทธศตวรรษที่ 19 พ่อขุนรามคำแหง ได้รับเอาพระพุทธศาสนาแบบเถรวาทจากลังกาเข้ามาในอาณาจักร และได้้นำพระพุทธศาสนาเข้ามาเป็นแม่บทใหญ่ในการดำเนินวิถีชีวิตในสังคมของรัฐสุโขทัย เกิดระบบการปกครองแบบพ่อปกครองลูกเกื้อกูลให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข คุณธรรมของพระมหากษัตริย์ทำให้สถานะของพระมหากษัตริย์มีความเป็นธรรมราชา ต่อมาในรัชสมัยของพระมหาธรรมราชาลิไทย อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์-ฮินดูเริ่มแผ่ขยายเข้ามาในราชอาณาจักรสุโขทัย ผสมเข้ากับความเชื่อพื้นถิ่น สถานะของพระมหากษัตริย์จึงมีการวิวัฒน์จากความเป็นธรรมราชาเข้าใกล้ความเป็นเทวราชา ต่อมาอาณาจักรอยุธยาเรืองอำนาจจึงได้เปลี่ยนเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์โดยสมบูรณ์ แต่ด้วยการที่วิถีชีวิตของประชาชนมีความผูกพันกับพระพุทธศาสนา คติธรรมราชา จึงเปลี่ยนเป็นคติเทวราชา ประกอบกับการขยายตัวของอาณาจักรทำให้สังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น มีการสร้างกฎเกณฑ์ ขนบประเพณีต่างๆ ขึ้นเพื่อรักษาสถานะเทวราชาของพระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในสมัยอยุธยาทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนมีระยะห่างมากขึ้น เป็นลักษณะนายปกครองบ่าวตามความเชื่อของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู แต่ด้วยคติความเชื่อทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับหลักธรรมของผู้ปกครองที่หยั่งรากลึกในสังคมไทย เช่น ทศพิธราชธรรม จักรวรรดิวัตรธรรม พรหมวิหารธรรม และสังคหธรรม เป็นต้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์ กับประชาชนยังมีความผูกพันกันอยู่ โดยพระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมใจและสัญลักษณ์ของชาติ หลังจากอาณาจักรอยุธยาได้เสื่อมอำนาจลง และพระเจ้าตากสินมหาราชได้สถาปนากรุงธนบุรีขึ้น และนำระบบการปกครองแบบอยุธยามาใช้

ตลอดจนสร้างเมืองให้เข้มแข็งเพื่อป้องกันการรุกรานจากศัตรู จนเมื่อเข้าสู่ยุคกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกได้ปราบดาภิเษกขึ้นเป็นปฐมบรมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีใน พ.ศ. 2325 พระองค์ทรงเป็นกษัตริย์นักรบที่ปกป้องบ้านเมืองจากการรุกรานของศัตรูภายนอกประเทศ รวมถึงการขยายดินแดนและทะนุบำรุงศาสนาและศิลปวัฒนธรรมให้เจริญก้าวหน้าเพื่อทำให้บ้านเมืองเป็นปึกแผ่นมั่นคง ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเป็นช่วงเวลาประเทศไทยว่างเว้นจากการทำสงครามจึงทรงให้ความสำคัญกับการทำนุบำรุงพระศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของชาติ อันเป็นการเชิดชูวัฒนธรรมไทยให้เจริญรุ่งเรืองทัดเทียมกับนานอารยประเทศ และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการค้าขายกับต่างประเทศทำให้มีเงินตราเข้าประเทศอย่างมหาศาล ทำให้ประเทศไทยร่ำรวยมั่งคั่งเป็นอย่างมาก ทรงติดต่อกับประเทศมหาอำนาจตะวันตก โดยเฉพาะประเทศอังกฤษ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการนำความทันสมัยแบบตะวันตกเข้ามาในราชอาณาจักรไทยอย่างแพร่หลาย ต่อมาเกิดเหตุการณ์อังกฤษรบชนะพม่า พระองค์ทรงรู้เท่าทันและมีความพยายามอย่างยิ่งในการที่จะปรับตัวเพื่อให้ประเทศรอดพ้นภัยจากลัทธิจักรวรรดินิยม เป็นผลให้สยามได้รับการพัฒนาจนเจริญก้าวหน้า มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นจุดเชื่อมโยงสำคัญ ด้วยพระองค์ทรงเห็นตัวอย่างกรณีอังกฤษรบกับพม่า ซึ่งเป็นประเทศที่มีความสามารถในการทำสงครามแบบโบราณใกล้เคียงกับสยาม แต่ยังแพ้อังกฤษ จึงทรงกำหนดนโยบายของประเทศขึ้นใหม่เพื่อให้เกิดความทันสมัย รวมถึงความคิดริเริ่มในการวางรากฐานประชาธิปไตยให้กับประเทศ ดังได้ทรงประกาศต่อพระสหายชาวต่างชาติหลายคนว่า ทรงต้องการให้การปกครองแบบ Limited Monarchy คือ การปกครองแบบพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ และทรงทดลองปฏิบัติในเรื่องการใช้พระราชอำนาจการปกครองแบบอังกฤษที่สมเด็จพระราชินีนาถวิกตอเรีย พระเจ้าแผ่นดินจำกัดพระราชอำนาจของพระองค์เองและโปรดให้มีการกระจายอำนาจแบบอังกฤษ ต่อมารัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น พระองค์ทรงเข้าพระทัยเป็นอย่างดีต่อสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การปฏิรูปประเทศจึงเกิดขึ้นทุกด้านในแบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน พระองค์ทรงตราตราต่อสู้นทุกรูปแบบเพื่อความอยู่รอดของสยาม ซึ่งเป็นช่วงที่อำนาจของ

ขุนนางภายในประเทศเข้มแข็ง อำนาจข้าศึกนอกประเทศก็เข้มแข็ง จึงมีนโยบายแบบค่อยเป็นค่อยไป แก้ไขปัญหาทีละส่วน เช่น กรณียกเลิกทาสและไพร่ โดยยกเลิกไปที่ละชั้นจนทาสหมดไปในที่สุด แม้เหตุการณ์ความขัดแย้งกับฝรั่งเศสเกิดเป็นวิกฤต ร.ศ. 112 สยามต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ฝรั่งเศส แต่ด้วยพระปรีชาญาณและการปฏิรูปภายในประเทศที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้สยามรอดพ้นจากวิกฤตชาติมาได้ ต่อมารัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่เสด็จฯพระราชดำเนินไปศึกษาในประเทศอังกฤษ พระองค์จึงทรงเข้าใจเรื่องประชาธิปไตยเป็นอย่างดี ถึงคราวเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 1 พระองค์มีพระราชดำริจะให้สยามเข้าร่วมรบกับฝ่ายสัมพันธมิตร ด้วยเหตุผลส่วนพระองค์และพระราชประสงค์ที่จะแก้ไขสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งพระราชอัจฉริยภาพในการมองการณ์ไกล และตัดสินใจอย่างถูกต้อง เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้สยามไม่ต้องกังวลกับการแก้ปัญหาการล่าอาณานิคมจากประเทศตะวันตกอีก และสามารถก้าวเข้าสู่ประชาคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรีบนความเสมอภาคในสมรภูมิยุโรป ชื่อประเทศ “สยาม” “อินโดจีน” “กองทัพสยาม” ได้เป็นที่รู้จักกันในยุโรปในฐานะภาคีสัมพันธมิตรผู้ชนะสงคราม หลังสงคราม พระองค์ได้ปูรากฐานการศึกษาให้กับประชาชนอย่างจริงจัง และวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นช่วงเวลาที่ยุติ สงครามโลกครั้งที่ 1 เฝ้ายุติลง กระแสประชาธิปไตยแพร่หลาย ประเทศต่างๆ ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพยายามวางรากฐานการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ มากมาย เช่น การวางรากฐานการศึกษาผ่านการดำเนินการของกระทรวงธรรมการ การเตรียมร่างรัฐธรรมนูญไว้ 2 ฉบับ เพื่อจะทรงพระราชทานในวาระฉลองพระนครครบ 150 ปี แต่ต้องชะงักไว้เนื่องด้วยคณะอภิรัฐมนตรีเห็นว่ายังไม่เหมาะสมแก่กาลเวลา ทรงวางรากฐานระบบข้าราชการพลเรือนให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามารับราชการอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจเมื่อ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 คณะราษฎรได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ

2.2 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทย ยังคงมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอำนาจเก่า-ใหม่ ทำให้เกิดการสู้รบระหว่างคนไทยด้วยกันและต้องเสียชีวิตด้วยกันทั้งสองฝ่าย เหตุการณ์นี้ทำให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว สะเทือนพระราชหฤทัยมาก ครั้นต่อมาปรากฏว่าเกิดความคิดเห็นทางการเมืองขัดแย้งกันขึ้นระหว่างพระองค์กับสภาผู้แทนราษฎร จึงทรงตัดสินพระราชหฤทัยเสด็จไปประทับที่ประเทศอังกฤษ จนเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2477 จึงได้พระราชทานหัตถเลขา ทรงสละราชสมบัติ ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกที่พระมหากษัตริย์ทรงสละราชสมบัติ ต่อมารัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ขึ้นครองราชย์เป็นประมุขของประเทศภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา ด้านการเมืองการปกครองประเทศจึงขึ้นอยู่กับผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แม้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลจะเสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติเป็นเวลาสั้นๆ แต่ก็ทรงพระราชกรณียกิจที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานของชาตินานาประการ เช่น เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรในจังหวัดต่าง ๆ และทรงเยี่ยมชาวไทยเชื้อสายจีนเป็นครั้งแรก ณ สำเพ็ง ทำให้สายสัมพันธ์ไทย-จีนเกิดความผูกพันแน่นแฟ้น ทรงได้ประกอบพระราชกรณียกิจด้านการศึกษา โดยเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรกิจการของหอสมุดแห่งชาติ และทรงเยี่ยมสถานศึกษาหลายแห่ง และยังได้เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานปริญญาบัตรเป็นครั้งแรก และมีพระราชปรารภให้มีการผลิตแพทย์เพิ่มมากขึ้น โรงเรียนแพทย์จึงได้กำเนิดขึ้น (ปัจจุบันคือคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักประชาธิปไตยโดยแท้ ทรงนำพาประเทศให้หลุดพ้นจากวิกฤติทางการเมืองหลายต่อหลายครั้งดังที่นิตยสารเอเชียวิค ฉบับเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2538 ได้มีบทความเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชหฤทัยใส่ในการหาแนวทางช่วยเหลือราษฎรระดับล่างของประเทศให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมาตลอดเวลา พระองค์ทรงมีอิทธิพลต่อการเมืองโดยที่พระองค์มิได้เป็นนักการเมืองเลย ถือได้ว่าได้ทำให้สถาบันของกษัตริย์ที่ยั่งยืนมาแต่อดีตนั้นได้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระบอบประชาธิปไตยที่เจริญก้าวหน้าขึ้นในปัจจุบัน และพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรทรงนำไทยผ่านวิกฤติ ในภาวะที่ประเทศชาติ

ต้องประสบกับภาวะวิกฤติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงขจัดปัดเป่าเหตุการณ์ร้ายแรงถึงขั้นนองเลือดให้คลี่คลายลงสู่สภาพปกติในระยะเวลาอันสั้นทันต่อเหตุการณ์ ก่อนที่บ้านเมืองจะประสบความวิบัติหายนะ เกิดความเดือดร้อนทุกหย่อมหญ้า ดังตัวอย่าง เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ได้แก่ เหตุการณ์วันมหาวิปโยค (14 ตุลาคม 2516) และพฤษภาทมิฬ (17-20 พฤษภาคม 2535) พระบาทสมเด็จพระอยู่หัวทรงเป็นธรรมราชา ประชาธิปไตยโดยแท้ ทรงดำรงพระองค์ในฐานะของพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์ ทรงเป็นพระประมุขผู้ทรงเป็นศูนย์รวมใจของไทยทั้งชาติทรงครองแผ่นดินด้วยทศพิธราชธรรม

นับตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ พระมหากษัตริย์มีบทบาทอย่างยิ่งในการสร้างชาติให้เข้มแข็งและหลอมรวมชนชาติไทยให้เกิดความเป็นปึกแผ่น จึงนับได้ว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นศูนย์รวมใจและเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเอกราชของชาติอย่างแท้จริง กล่าวคือเมื่อศึกสงครามเกิดขึ้น พระมหากษัตริย์ทรงมีสถานะเป็นจอมทัพเพื่อรักษาบ้านเมืองให้เป็นเอกราช แต่เมื่อปราศจากสงคราม พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ปกครองสูงสุดที่นำความร่มเย็นเป็นสุขและชีวิตที่ดีมาสู่ประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ในแต่ละยุคสมัยได้หลอมรวมกับประชาชนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนเป็นส่วนควบของความเป็นรัฐไทยและสังคมไทย มีผลทำให้พระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมของความสามัคคีและความเป็นเอกราชของรัฐไทยเสมอมา

สถาบันพระมหากษัตริย์ในบริบทของต่างประเทศ

ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมี 40 ประเทศ ซึ่งมีความแตกต่างในลำดับศักดิ์ของพระมหากษัตริย์และลักษณะของอำนาจการปกครองในรัฐ แบ่งได้เป็น 6 กลุ่มที่สำคัญ คือ

1. ประเทศที่มีจักรพรรดิ (Emperor) หรือพระราชา (King) เป็นประมุข ดินแดนที่มีจักรพรรดิเป็นผู้ปกครองจะถูกเรียกว่าจักรวรรดิ (Empire) และดินแดนที่มีพระราชาเป็นผู้ปกครองจะเรียกว่าราชอาณาจักร (Kingdom) ปัจจุบันมีญี่ปุ่นเพียงประเทศเดียวที่เรียกพระมหากษัตริย์ว่า “องค์จักรพรรดิ” สำหรับประเทศอื่น ๆ ที่มีพระราชาเป็นผู้ปกครองและอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ได้แก่ สหราชอาณาจักร กับรัฐในเครือจักรภพ 15

ประเทศ กลุ่มประเทศในทวีปยุโรป 5 ประเทศ ได้แก่ เนเธอร์แลนด์ เดนมาร์ก นอร์เวย์ สเปน และสวีเดน กลุ่มประเทศในตะวันออกกลาง 2 ประเทศ ได้แก่ จอร์แดน และบาห์เรน กลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกา 2 ประเทศ คือ โมร็อกโก และเลโซโท และ 3 ประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ ภูฏาน กัมพูชา และไทย (รวม 30 ประเทศ) ซึ่งกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเนื่องจากการปกครองที่ถูกจัดไว้ในกลุ่มเดียวกัน

2. ประเทศที่มีลักษณะการปกครองแบบราชาธิปไตย (Grand Duchy) โดยประมุขแห่งรัฐมีอิสริยยศเป็นแกรนด์ดยุก (Grand Duke) หรือแกรนด์ดัชเชส (Grand Duchess) หมายถึงประมุขในระดับมณฑล การปกครองในลักษณะนี้ประมุขจึงมีลำดับศักดิ์ต่ำกว่าจักรพรรดิและพระราชินี แต่มีฐานะสูงกว่าเจ้าชายราชินิกุล ปัจจุบันมีประเทศลักซ์มเบิร์ก เพียงประเทศเดียว ซึ่งมี Henri, Grand Duke of Luxembourg เป็นเจ้าผู้ครองราชรัฐ

3. ประเทศที่มีเจ้าชายเป็นผู้ครองราชรัฐ (Principality) ซึ่งหมายถึงประมุขของรัฐขนาดเล็ก มีลำดับศักดิ์ที่ต่ำกว่าจักรพรรดิ พระราชินีและแกรนด์ดยุก ในปัจจุบันประเทศที่มีเจ้าชายเป็นผู้ครองราชรัฐเหลือเพียง 3 ประเทศในโลก ได้แก่ โมนาโก ลิกเตนสไตน์ และแอนดอร์รา

4. ประเทศที่มีลักษณะการปกครองแบบราชาธิปไตยของปวงชน (Popular Monarchy) โดยเป็นการปกครองระบอบกษัตริย์รูปแบบหนึ่งที่อำนาจของพระมหากษัตริย์ยึดโยงกับอาณัติของประชาชน ปัจจุบันมีเบลเยียมประเทศเดียวที่มีรูปแบบการปกครองในลักษณะนี้โดยกษัตริย์เบลเยียม มีตำแหน่งว่า “พระมหากษัตริย์แห่งชาวเบลเยียม” (The King of the Belgians)

5. ประเทศที่กษัตริย์มาจากการเลือกตั้ง (Elective Monarchy) แทนที่การสืบสันตติวงศ์ (Hereditary Monarchy) ได้แก่ มาเลเซีย และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

6. ประเทศที่มีสุลต่าน (Sultan) หรือเอมิร์ (Emir) เป็นประมุข โดยดินแดนที่มีสุลต่านเป็นผู้ปกครองจะถูกเรียกว่า “Sultanate” และดินแดนที่เอมิร์เป็นผู้ปกครองจะเรียกว่า “Emirate” สุลต่านและเอมิร์ มีฐานะเช่นเดียวกับพระราชินี ดั่งกล่าวข้างต้น เพียงแต่เป็นชื่อตำแหน่งของผู้ปกครองของประเทศมุสลิม ซึ่งมีอำนาจในการปกครองแบบเบ็ดเสร็จ

ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทย

1. ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1.1 ทฤษฎีและแนวคิดว่าด้วยตัวแทน ทฤษฎีตัวแทนเชื่อว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนั้นแทนประชาชน ดังนั้นอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจอตามกฎหมายจึงอยู่ที่พระมหากษัตริย์ หรือพระมหากษัตริย์กับประชาชน โดยพระมหากษัตริย์เป็นตัวแทนของความรักความสามัคคี และความเป็นเอกภาพ เพราะพระมหากษัตริย์กับประชาชนไม่อาจแยกจากกันได้ สำหรับพระมหากษัตริย์ไทยนั้น เป็นตัวแทนของคุณงามความดี เนื่องจากทรงนำหลักธรรมมาใช้ในการปกครองบ้านเมืองอันได้แก่ ทศพิธราชธรรม สังคหวัตถุธรรม จักรวรรดิวัตรธรรม และราชสูตร ดังนั้นการที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแห่งรัฐ จึงต้องมีบทบาทหน้าที่สำคัญคือ การสร้างความสัมพันธ์ในระหว่างประเทศและภายในประเทศ กล่าวคือ เป็นตัวแทนแห่งรัฐ เมื่อต้องสัมพันธ์กับต่างประเทศ และเป็นเครื่องหมายแห่งความชอบธรรมทั้งทางกฎหมายและวัฒนธรรมภายในประเทศ จึงกล่าวได้ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นตัวแทนของชาติไทย⁶

1.2 ทฤษฎีและแนวคิดว่าด้วยความเป็นรัฐชาติ ทฤษฎีรัฐชาติเชื่อว่าพระมหากษัตริย์กับชาติ คือสิ่งเดียวกัน ซึ่งหมายความว่าชาติจะปราศจากพระมหากษัตริย์ไม่ได้ และในขณะเดียวกันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้สร้างชาติ และทำให้ชาติเข้มแข็งดำรงความเป็นชาติได้อย่างยั่งยืน พระมหากษัตริย์เป็นส่วนควบของรัฐชาติ ปราศจากพระมหากษัตริย์ รัฐชาติก็อาจอยู่ไม่ได้ ทฤษฎีรัฐชาติเชื่อว่าการกำเนิดรัฐในอดีตทั้งหมดเริ่มจากการมีพระมหากษัตริย์เป็นผู้ปกครองและผู้นำสูงสุดเหนือประชาชนของรัฐ และยังคงใช้กับรัฐที่มีการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ หากพิจารณาเฉพาะประวัติศาสตร์ไทย พบว่าการสร้างชาติของไทยไม่เคยว่างเว้นพระมหากษัตริย์เลย และการแสดงลักษณะของความเป็นรัฐชาติของไทยอีกประการหนึ่งคือ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติใด ก็เป็นคนไทยเหมือนกันหมด ซึ่งสอดคล้องกับระบบพหุสังคมในระบอบ

ประชาธิปไตย ซึ่งยึดถือหลักการของประชาชนที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ความคิดทางการเมือง และอื่นๆ แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข^๖

2. กฎหมายที่แสดงถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย

หลังจากไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับยืนยันความเป็นประมุขสูงสุดของพระมหากษัตริย์ โดยบัญญัติว่าองค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใด ๆ มิได้ หมายความว่าผู้ใดจะหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ พระมหากษัตริย์ไม่ได้ ผู้ละเมิดต่อพระมหากษัตริย์ถือว่าเป็นการกระทำความผิดอย่างร้ายแรง รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติให้พระมหากษัตริย์ได้รับการเชิดชูให้อยู่เหนือการเมือง และกำหนดให้มีผู้รับสนองพระบรมราชโองการในการดำเนินการทางการเมืองการปกครอง ซึ่งนี่คือสิ่งยืนยันถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรมที่สุด โดยในการวิจัยนี้ ได้ทำการศึกษาความสอดคล้องของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ แผนระดับชาติ และนโยบายที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560^๗ นับตั้งแต่พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 ได้บัญญัติรับรองให้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหนึ่งภายใต้รัฐธรรมนูญ พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชสถานะ พระราชสิทธิและพระราชอำนาจเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ และรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มาทุกฉบับ จนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ในปัจจุบัน ต่างก็มีบทบัญญัติในทำนองเดียวกันจากการบัญญัติรับรองของรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่าสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของชาติซึ่งอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญมาโดยตลอด

2.2 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)¹ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ระบุเป้าหมายที่ 2.2 บ้านเมืองมีความมั่นคงในทุกมิติและทุกระดับ โดย

เกี่ยวข้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติที่ 4.1 การรักษาความสงบภายในประเทศ เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง ให้สถาบันหลักมีความมั่นคง เป็นจุดศูนย์รวมจิตใจอย่างยั่งยืน ประชาชนอยู่ดีมีสุข มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน สังคมมีความเข้มแข็ง สามัคคีปรองดอง และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน พร้อมทั้งจะร่วมแก้ไขปัญหาของชาติโดยเฉพาะในประเด็นย่อยที่ 4.1.2 การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติเพื่อให้คนในชาติมีจิตสำนึกรักและหวงแหน มุ่งจงรักภักดี พร้อมธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและ ศูนย์รวมจิตใจหนึ่งเดียวกันของคนทั้งชาติโดยปลูกฝังและสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ รมรงค์เสริมสร้างความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยและชาติไทย ผ่านทางกลไกต่าง ๆ รวมถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ในเชิงสร้างสรรค์ น้อมนำและเผยแพร่พระบรมราโชบาย หลักเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงแนวทางพระราชดำริต่าง ๆ ให้เกิดความเข้าใจ อย่างถ่องแท้ และนำไปประยุกต์ปฏิบัติใช้อย่างกว้างขวาง จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติและพระราชกรณียกิจอย่างสม่ำเสมอ

2.3 นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 - 2565)¹⁰ ข้อ 3.7.3 การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รองรับนโยบายที่ 1 เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564¹¹ ส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ให้ความสำคัญต่อการฟื้นฟูพื้นฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มีความเห็นต่างทางความคิด และอุดมการณ์บนพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการเตรียมการรับมือกับภัยคุกคามข้ามชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยยะสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ 20 ปีข้างหน้า

2.5 นโยบายรัฐบาล (คณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562) การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญยิ่งต่อประเทศและประชาชนชาวไทย รัฐบาลถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์และปกป้องรักษาพระบรมเดชานุภาพด้วยความจงรักภักดี

2.6 นโยบายกองทัพบก ปี 2565¹² โดย พล.อ. ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้ ผู้บัญชาการทหารบก ได้แสดงเจตนารมณ์ในการปฏิบัติงานของ ทบ. ในการประชุม นขต.ทบ. เพื่อมอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติแก่ ผบ.หน่วยขึ้นตรงกองทัพบกทุกระดับ ว่า “พิทักษ์ราชัน ปกป้องประชา รักษาแผ่นดิน” โดยมีความหมายว่า “พิทักษ์ราชัน” คือ ให้ความสำคัญเร่งด่วนสูงสุดในการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อย่างสมพระเกียรติ ป้องกันและปราบปรามการกระทำที่ล่วงละเมิดพระบรมเดชานุภาพในทุกรูปแบบ “ปกป้องประชา” คือ ใช้ศักยภาพกองทัพในการดูแลประชาชนอย่างเต็มประสิทธิภาพโดยเฉพาะการสนับสนุนการพัฒนาประเทศและช่วยเหลือประชาชนในทุกมิติ รวมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี “รักษาแผ่นดิน” ถือเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญยิ่ง ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ในยามปกติ และนำไปสู่การระดมสรรพกำลังในยามฉุกเฉิน และผนึกกำลังกับทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อการปกป้องและรักษาผืนแผ่นดินไทยอย่างเต็มประสิทธิภาพ

3. ปัจจัยที่ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยได้รับการยกย่องเทิดทูน

3.1 ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน พระมหากษัตริย์ทรงทำให้เกิดความสำนึกในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้ทุกสถาบันมีจุดร่วมจากแหล่งเดียวกัน แม้จะมีความแตกต่างกันในด้านเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ก็มีความสมานสามัคคีกลมเกลียวกันในหมู่ชนเหล่านั้น ทรงรักใคร่ห่วงใยประชาชน ทรงมี เมตตาต่อประชาชนทุกหมู่เหล่า พระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปทุกแห่งไม่ว่าจะเป็นถิ่นทุรกันดารหรือมีอันตรายเพียงใด เพื่อทรงทราบถึงทุกข์สุขของประชาชน ประชาชนก็มีความผูกพันกับพระมหากษัตริย์อย่างลึกซึ้ง มั่นคง จนยากที่จะทำให้สั่นคลอนหรือแตกแยกได้

3.2 ทรงเป็นสัญลักษณ์แห่งความต่อเนื่องของชาติ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของชาติไทย สืบต่อกันมาโดยไม่ขาดสายตั้งแต่อาณาจักรไทยในอดีตจนถึง

ปัจจุบัน ไม่ว่ารัฐบาลจะเปลี่ยนไปก็ยุคสมัยก็ตาม ทำให้ระบบการเมืองและชาติไทยมีความสมานฉันท์และต่อเนื่องตลอดเวลา

3.3 ทรงเป็นพลังในการสร้างขวัญและกำลังใจของประชาชน พระมหากษัตริย์ทรงเป็นที่มาของแหล่งเกียรติยศทั้งปวง ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ปิติยินดี และเกิดกำลังใจในหมู่ประชาชนทั่วไปที่จะรักษาคุณงามความดีและพยายามกระทำความดี เพื่อให้พระมหากษัตริย์สบายพระทัย

3.4 ทรงมีส่วนสำคัญในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชน พระมหากษัตริย์ทรงขึ้น ครองราชย์ด้วยความเห็นชอบยอมรับของประชาชน และทรงใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนในการรักษา ผลประโยชน์ของประชาชนและบ้านเมืองเป็นสำคัญ ซึ่งอาจต่างจากประมุขของประเทศอื่นที่ขึ้นดำรง ตำแหน่งโดยการเลือกตั้ง จึงต้องยึดนโยบายของกลุ่มหรือพรรคการเมืองที่ตนสังกัดเป็นหลัก

3.5 ทรงแก้ไขวิกฤตการณ์ สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นกลไกสำคัญในการยับยั้งและแก้ไข วิกฤตการณ์ที่ร้ายแรงภายในประเทศได้ ในบางครั้งประเทศไทยเกิดการขัดแย้งกันเองตามระบอบ ประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ก็สามารถยุติได้ด้วยพระบารมีของพระองค์ เช่น เหตุการณ์เรือ ยกร็อง ประชาธิปไตยเมืองเดือนตุลาคม 2516 และ เหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองเมื่อเดือนพฤษภาคม 2535 เป็นต้น

3.6 ทรงส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ พระมหากษัตริย์เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ทั้ง ประชาชน รัฐบาล หน่วยราชการ กองทัพ นิสิต นักศึกษา ปัญญาชน หรือกลุ่มต่างๆ แม้กระทั่งชนกลุ่มน้อย ในประเทศ เช่น ชาวไทยภูเขา ชาวไทยมุสลิม เป็นต้น ทำให้ทุกฝ่ายมีความมุ่งมั่นและมีความปรักปรำมที่จะรักษาความมั่นคงและเอกราชของชาติไว้

3.7 ทรงมีส่วนเสริมสร้างสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศ ในอดีต พระมหากษัตริย์ไทยได้ทรงดำเนินวิเทโศบายได้อย่างดีจนสามารถรักษาเอกราชไว้ได้ โดยเฉพาะสมัยการล่าเมืองขึ้นของชาติตะวันตก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสยุโรปถึง 2 ครั้ง เพื่อเจริญ สัมพันธไมตรีกับประเทศมหาอำนาจในยุโรป สำหรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ก็ทรง ดำเนินการให้

เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศต่าง ๆ กับประเทศไทย โดยเสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยมเยือนประเทศต่างๆ ไม่น้อยกว่า 31 ประเทศ ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ ต่างประเทศดำเนินไปได้ อย่างสะดวกและราบรื่น

3.8 ทรงเป็นผู้นำในการพัฒนาและปฏิรูปด้านต่าง ๆ การพัฒนาและการปฏิรูปที่สำคัญๆ ของชาติส่วนใหญ่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้นำ ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงปูพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยจัดตั้งกระทรวงต่างๆ ทรงส่งเสริมการศึกษาและเลิกทาส กระทั่งถึงรัชกาลที่ 9 ได้ทรงเกื้อหนุนวิทยาการสาขาต่างๆ ทรงสนับสนุนการศึกษาและศิลปวัฒนธรรม ทรงริเริ่มกิจการอันเป็น การแก้ปัญหาหลัก ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ ผ่านโครงการพระราชดำริ ซึ่งมุ่งเน้นการแก้ปัญหาให้แก่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ได้แก่ ชวนา ชาวไร่ และประชาชนผู้ด้อยโอกาส เช่น โครงการพัฒนาที่ดิน โครงการ สหกรณ์ โครงการพัฒนาชาวเขา การเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

3.9 ทรงมีส่วนเกื้อหนุนระบอบประชาธิปไตย สถาบันพระมหากษัตริย์ มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งและ มั่นคง เพราะการที่ประชาชนเกิดความ จงรักภักดีและเชื่อมั่นในสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขด้วย เนื่องจากเห็นว่าเป็นระบอบการปกครองที่เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์อัน เป็นที่เคารพสักการะของประชาชนนั่นเอง

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามบริบทของประเทศไทยในมิติด้านสังคมวัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามบริบทของต่างประเทศ ในมิติด้านความมั่นคง การเมือง และสังคมวัฒนธรรม และเพื่อศึกษาความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารทุติยภูมิประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

บทบาทและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในบริบทของประเทศไทย ในด้านสังคมวัฒนธรรม การเมืองและความมั่นคง ถูกสะท้อนออกมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ ซึ่งระบุว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแห่งรัฐ ทรงใช้อำนาจอธิปไตยผ่านคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และศาล ทรงเป็นจอมทัพไทย ทรงเป็นพุทธมามกะและอัครศาสนูปถัมภก ซึ่งทำให้ประเพณีการปกครองและรากฐานของสังคมวัฒนธรรมมีความผูกพันยึดโยงพระมหากษัตริย์เข้ากับประชาชนอย่างแบ่งแยกไม่ได้ และมีความสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดที่ว่าด้วยการแลกเปลี่ยนและพึ่งพา การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในบริบทของประเทศไทยเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับสภาพสังคมวัฒนธรรมของประเทศไทย และมีความยึดโยงกับการเมืองและความมั่นคง เนื่องจากสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยมีความเข้มแข็ง การยึดถือคตินิยมราชาของสถาบันพระมหากษัตริย์ มีส่วนสำคัญที่ทำให้พระมหากษัตริย์ของไทยมีพระเมตตาและเอื้ออาทรต่อพสกนิกร ช่วยในการทำนุบำรุงบ้านเมือง ดูแลความทุกข์สุขของประชาชนในส่วนที่รัฐไม่สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งทำให้

รากฐานของสังคมมีความเข้มแข็ง พึ่งพาตนเองได้ตามลำดับ ซึ่งส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของชาติ และสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล แม้ว่าพระมหากษัตริย์จะทรงอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ และไม่ได้ใช้พระราชอำนาจเกินกว่ากรอบที่รัฐธรรมนูญกำหนด แต่ด้วยน้ำพระทัยที่ยิ่งใหญ่ไพศาลต่อพสกนิกร ประเทศไทยมีความสงบ เป็นปึกแผ่นได้ด้วยพระบารมี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดที่ว่าด้วยความเป็นรัฐชาติ นอกจากนี้ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขในบริบทของประเทศไทยยังมีการปรับตัวของสถาบันพระมหากษัตริย์ตลอดเวลา ด้วยพระมหากษัตริย์ไทยทรงมีพระราชอัจฉริยภาพ และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก การปรับตัวของสถาบันพระมหากษัตริย์ก็เพื่อคงความเป็นรัฐชาติ สร้างความมั่นคง และเสถียรภาพให้แก่ประเทศ หากประเทศไม่สามารถคงความเป็นรัฐชาติไว้ได้ สังคมวัฒนธรรมและการเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ จึงกล่าวได้ว่า พระมหากษัตริย์เป็นเสาหลักความมั่นคงของประเทศไทย และเป็นศูนย์รวมใจของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดที่ว่าด้วยการปรับตัว และทฤษฎีและแนวคิดที่ว่าด้วยรัฐชาติ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อการปกครองของไทยมีดังนี้

1. สถาบันพระมหากษัตริย์มีความเกื้อกูลต่อวิถีชีวิต สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีของคนไทย

ในสังคมไทย สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนการสืบทอดวัฒนธรรมไทยเป็นผลให้สังคมไทยมีเอกลักษณ์ของตนเอง สถาบันพระมหากษัตริย์ของไทยแตกต่างจากสถาบันกษัตริย์ของชาติอื่น เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยตั้งอยู่บนความรักเคารพ เทิดทูนอย่างสูงสุด และเป็นเสาหลักของสังคมไทย ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นการผสมผสานวัฒนธรรมทางการเมืองที่ให้ความสำคัญต่อองค์พระมหากษัตริย์กับระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นพระมหากษัตริย์ไทยจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงการเป็นประมุขของรัฐ และพิธีการตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ได้ทรงขยายบทบาทหน้าที่ออกไปอย่างกว้างขวาง ส่งเสริมเพิ่มพระบารมีตามคตินิยมโบราณไทยเกี่ยวกับผู้ปกครองที่ดี ใกล้ชิดกับเหล่าพสกนิกรทั่วทุกระดับและในท้องถิ่นต่างๆทั่วประเทศ

2. พระราชสถานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ สะท้อนถึงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพสกนิกรที่มีต่อพระมหากษัตริย์

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จะมีบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญกำหนดพระราชสถานะ และพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ เช่น รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขของรัฐ ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้จากบทบัญญัติว่า “องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้” มีมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับแรก ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นผลจากวัฒนธรรม และจริยธรรมของไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย ไม่ใช่เป็นการบังคับ แต่สะท้อนถึงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพสกนิกรที่มีต่อพระมหากษัตริย์

3. สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเสาหลักความมั่นคงของชาติ

ในยุคข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้การรับข่าวสารและเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วที่มีให้มีความสำคัญกับกระบวนการประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบต่อความมั่นคงของชาติ เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนคนไทย ทรงนำพาประเทศชาติให้ผ่านพ้นจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วทุกภูมิภาค ดังนั้นการเสริมสร้างความมั่นคงต่อสถาบันหลักของชาติ และพิทักษ์เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศไทยมีความเหมาะสมมากกว่าระบบ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศ และทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน นอกจากนี้ยังทรงทำหน้าที่ทาง

สังคม ที่เป็นสถาบันทางสังคมที่ยิ่งใหญ่ ในการที่ทรงไปช่วยแก้ปัญหาของอาณาประชาราษฎร์ที่เดือดร้อน โดยการเสด็จไปเยี่ยมเยียนในที่ต่างๆ มีโครงการตามพระราชดำริมากมาย เป็นที่พึ่งของประชาชนที่เดือดร้อน ที่รัฐบาลอาจดูแลไม่ทั่วถึง จะเห็นได้ว่าไม่มีในประเทศอื่นๆ แม้กระทั่งประเทศต้นแบบอย่างประเทศอังกฤษ และเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ที่ร้ายแรงภายในประเทศ ทรงระงับข้อขัดแย้งทางการเมือง เช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 เป็นต้น

5. พระมหากษัตริย์ไทยมีความเป็นธรรมราชา ทรงปกครองแผ่นดินโดยธรรม สร้างความเป็นปึกแผ่น และเป็นความสง่างามของประเทศ

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความเหมาะสมกับประเทศไทย ด้วยสังคมวัฒนธรรมประเพณีของไทย มีความเชื่อมโยงกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และการที่พระมหากษัตริย์ทรงตั้งอยู่ในทศพิธราชธรรม ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์ของพสกนิกรชาวไทย เป็นรากฐานสำคัญ ที่ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์สามารถหลอมรวมใจคนไทยให้เป็นปึกแผ่น เกิดความสงบร่มเย็น สร้างความเป็นเอกภาพ และเป็นความสง่างามของประเทศ

6. สถาบันพระมหากษัตริย์ของประเทศไทย ส่งเสริมให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีเสถียรภาพ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตก ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว มุ่งเน้นระบบทุนนิยม ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ดีกินดี โดยยึดหลักเสรีภาพ และความเสมอภาคเป็นที่ตั้ง ขณะที่ประเทศไทยเป็นสังคมเชิงอุปถัมภ์ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน การปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงไม่ใช่แค่เพียงให้มีสิทธิหย่อนบัตรเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยึดโยงประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง เมื่อประชาชนยังยากจน ก็จะขาดเสรีภาพ และอิสรภาพ เมื่อขาดอิสรภาพก็ไม่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงห่วงใยพสกนิกร มีหลักธรรมในการปกครอง ที่ให้ประชาชนของพระองค์กินดีอยู่ดี

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สถาบันพระมหากษัตริย์มีความผูกพันกับสังคมไทยอย่างลึกซึ้งมาเป็นระยะเวลายาวนาน ด้วยประเพณีของไทยที่มีความยึดโยงระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชนมีความแนบสนิทเป็นเนื้อเดียวกันโดยพระพุทธศาสนามีอิทธิพลอย่างสูงต่อคตินิยมราชาที่ทำให้พระมหากษัตริย์ทรงปกครองโดยธรรม และมีความเมตตาเกื้อกูลต่อพสกนิกร ประกอบกับคตินิยมราชาที่ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพสักการะ และมีพลังอำนาจในการที่จะสร้างความมั่นคงของอาณาจักร ต่อมาเมื่อชาติตะวันตกแผ่ขยายอิทธิพลเข้ามาในภูมิภาค ด้วยพระราชอัจฉริยภาพของพระมหากษัตริย์ที่ทรงรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สถาบันพระมหากษัตริย์จึงได้มีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของชาติอันเป็นประโยชน์คุณูปการที่ทำให้ชาติยังคงเอกราชอยู่ได้ แม้ต่อมาจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ถูกจำกัด แต่รัฐธรรมนูญทุกฉบับก็ยังคงบัญญัติไว้ให้พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดไม่ได้ อันเป็นสิ่งสะท้อนถึงมุมมองของสังคมต่อพระมหากษัตริย์ และด้วยพระเมตตาของพระมหากษัตริย์ที่ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อประชาชนในถิ่นทุรกันดาร และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่สามารถแก้ปัญหาให้แก่ประชาชนที่รัฐไม่สามารถเข้าถึงได้ ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงเป็นที่พึ่งของประชาชนมาตลอด และการใช้พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญ ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยเป็นไปอย่างกลมกลืน เป็นประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย ในบริบทของสังคมโลก ประชาธิปไตยในแต่ละประเทศนั้นมีบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความเหมาะสมที่สุดกับประเทศไทย เนื่องจากสถาบันพระมหากษัตริย์มีความผูกพันกับสังคมวัฒนธรรมไทยอย่างลึกซึ้งแบ่งแยกมิได้ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นความสง่างามของชาติ เป็นเสาหลักความมั่นคง เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเอกภาพและเอกราชของชาติ การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนไทย ด้วยการสร้างความตระหนักรู้ในคุณค่าของความเป็นเอกราชของชาติที่เกิดขึ้นได้ก็ด้วยมีพระมหากษัตริย์เป็น

ศูนย์รวมความสามัคคีของประชาชนในการทำนุบำรุงบ้านเมืองและนำพาชาติพ้นวิกฤต ทำให้คนไทยยังคงมีความร่มเย็นเป็นสุข ประเทศมีเสถียรภาพ เมื่อสร้างความตระหนักรู้แล้ว จึงส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์โดยคำนึงถึงความสมดุลของความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์บริบทสังคมไทยและความเข้มแข็งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ปณิตานันท์ ปทุมวัฒน์⁸ ได้ศึกษาเรื่อง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย เป็นบทความเชิงวิชาการ ผลการศึกษาพบว่า วิวัฒนาการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทยนั้นมีความต่อเนื่องมาจากการปกครองภายใต้พระบรมเดชาานุภาพของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ที่ทรงดำเนินพระราชวิถีในการปกครองประเทศเพื่อความสุขของประชาชนภายใต้หลัก "ทศพิธราชธรรม" มาโดยตลอด อันเป็นไปโดยสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยในการทำนุบำรุงประโยชน์สุขของประชาชนพระราชปณิธานของพระมหากษัตริย์ไทยที่จะพระราชทานกำเนิดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นได้ปรากฏชัดเจนนับแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

2. อธิธิพล สุวรรณรัฐ¹³ ได้ศึกษาพระมหากษัตริย์กับความมั่นคงของชาติ พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน ตั้งแต่เริ่มรวมชาติรวมแผ่นดิน จนถึงการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศและผูกพันกับประชาชนมาตลอดระยะเวลาจนถึงปัจจุบัน คนไทยมีความใกล้ชิดกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยเพราะพระมหากษัตริย์ไทยทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อให้พสกนิกรอยู่เย็นเป็นสุข นอกจากนี้พระองค์ยังทรงเป็นประมุขของชาติ เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทย จึงนับว่าเป็นสถาบันหลักของความมั่นคงของชาติ ดังนั้นการบ่อนทำลาย หรือการกระทำใด ๆ ที่มุ่งทำลายความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงนับเป็นการทำลายความมั่นคงของชาติอีกทางหนึ่ง บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักของ

ความมั่นคงแห่งชาติ โดยพิจารณาและศึกษาจากสถาบันหลักของชาติโดยรวม ความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ทั้งหมด เพื่อสร้างตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อไป

3. ศุภมิตร ปิติพัฒน์¹⁴ ได้ศึกษาเรื่อง จุดเริ่มต้นสถาปนา “การปกครองประชาธิปไตยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข” ผลการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์ทำความเข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง พลเมือง และการจัดความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันทางการเมืองและระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชน โดยใช้ constitutional monarchy เป็นฐานคิด แต่ไม่ตีกรอบโดยยึดแม่แบบของประเทศต้นแบบในตะวันตกอย่างแข็งตึงตายตัว แต่ต้องพิจารณาโดยสัมพันธ์กับเงื่อนไขจำเพาะ พลังทางสังคม รากฐานทางวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อโลกทัศน์ และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันของสังคมการเมืองแต่ละแห่ง

4. คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.)¹⁵ กล่าวไว้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยปัญหาความทุกข์ยากของราษฎรอย่างใกล้ชิดเสมอมา ทรงสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การประกอบอาชีพเกษตรกรรมอย่างถูกวิธี ทรงรักษามรดกด้านการพัฒนามาอย่างเต็มเปี่ยม ต่อยอดขยายผลโครงการที่ประสบความสำเร็จไปสู่ราษฎรทั่วทุกภูมิภาคบนผืนแผ่นดินไทย พัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่อาณาราษฎร ด้วยพระราชปณิธานอันยิ่งใหญ่ ที่ทรงพระราชทานแก่ข้าราชการบริหาร เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พุทธศักราช 2563 ว่า “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข แก้ไขในสิ่งผิด สืบสานในพระราชปณิธาน ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนถึงความมุ่งมั่นที่จะทำนุบำรุงประเทศชาติให้เกิดความมั่นคง และสร้างความอยู่ดีมีสุขให้แก่อาณาราษฎร จึงได้มีรวบรวมพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นหมวดหมู่ที่สำคัญ ได้แก่

4.1 พระราชกรณียกิจด้านการยุติธรรม ทรงวางองค์เป็นหลักหนักแน่นในธรรม คงที่ ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหว สถิตมั่นในธรรม ทั้งส่วนยุติธรรม คือ ไม่ประพฤติให้คลาดเคลื่อนวิบัติไปจากความเที่ยงธรรม และนิติธรรมอันเป็นระเบียบแบบแผนหลักการปกครอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามธรรมราชาประการนี้คือ

“การพระราชทานความเป็นธรรม” ที่พระราชทานแก่ประชาชนตลอดมาทั้งในเรื่องที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ตามกฎหมาย และทั้งในกรณีอื่น

4.2 พระราชกรณียกิจด้านการศึกษา ทรงตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพ จึงสนับสนุนด้านการศึกษาให้กับประชาชนได้เรียนรู้สามารถนำมาใช้ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัว รวมถึงสามารถนำความรู้มาพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโรงเรียนมัธยมศึกษาในถิ่นทุรกันดาร 6 แห่ง ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์โดยทรงเสด็จพระราชดำเนินไปทรงวางศิลาฤกษ์เอง พร้อมพระราชทานคำแนะนำและทรงส่งเสริมให้โรงเรียนดำเนินโครงการอันเป็นประโยชน์แก่นักเรียน อาทิ โครงการอาชีพอิสระ ทรงพระราชทานวัสดุอุปกรณ์การศึกษา ติดตามผลการศึกษา และมีพระราชดำรินำพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และทรัพย์จากผู้บริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลมาจัดทำ “โครงการทุนการศึกษา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร” ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2552 และต่อมาทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้ง “มูลนิธิทุนการศึกษาพระราชทาน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร” หรือ ม.ท.ศ. เพื่อเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชนที่เรียนดี ขยันหมั่นเพียร ประพฤติดี มีคุณธรรม และฐานะยากจน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงโดยให้โอกาสศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปจนจบปริญญาตรีหรือเทียบเท่าโดยไม่มีภาระผูกพันต้องใช้ทุนคืน เมื่อจบการศึกษาจะเปิดโอกาสให้เข้าทำงานเป็นข้าราชการบริพารในพระองค์ฯ ตามความสมัครใจ

4.3 พระราชกรณียกิจด้านการเกษตร เมื่อครั้งดำรงพระราชอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ในการพระราชพิธีพืชมงคล ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นประจำ รวมทั้งทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านเกษตรกรรมแทนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มาโดยตลอด ทรงติดตามความก้าวหน้าด้านการชลประทาน การสร้างเขื่อนต่าง ๆ พระราชทานแนวพระราชดำรินำให้แก้ปัญหาตามที่ชาวบ้านกราบทูลทำให้มีน้ำใช้ในการเกษตรอย่างอุดมสมบูรณ์และช่วยบรรเทาปัญหาอุทกภัยในฤดูฝน นอกจากนี้ พระองค์ยังเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนเกษตรกร อาทิ ทรงเป็นประธานในการทำนาสาธิตโดยใช้ปุ๋ยหมัก ณ ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมือง

จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2559 โดยทรงปฏิบัติภารกิจเสด็จเยือนทำนาด้วยพระองค์เอง ทรงทอดฉลองพระบาท ถลกพระสนับเพลา ทรงพระดำเนินลุยโคลน หว่านพันธุ์ข้าวปลูกและปุ๋ยหมักในแปลงนาสาธิตโดยมิได้มีกำหนดการไว้ก่อน นำพาความชื่นชมปลาบปลื้มปิติและซาบซึ้งในพระราชจริยวัตรแก่บรรดาข้าราชการและประชาชนอย่างยิ่ง

4.4 พระราชกรณียกิจด้านการศาสนา ทรงเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ ไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจทางศาสนาเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ อาทิ ทรงเปลี่ยนเครื่องทรงพระพุทธรูปหามณีรัตน์ปฏิมากร ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตามฤดูกาล เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อาทิ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และการถวายกลิ่นหลวงตามวัดต่าง ๆ รวมถึงการเสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานถ้วยรางวัล การทดสอบการอัญเชิญพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานระดับประเทศ นอกจากนี้ ยังทรงแสดงพระองค์เป็นพุทธมามกะที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ 3 มกราคม 2509 ก่อนเสด็จพระราชดำเนินไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษ และทรงผนวช เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2521 ซึ่งระหว่างทรงผนวช พระองค์ก็ได้ทรงศึกษาและปฏิบัติพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด

4.5 พระราชกรณียกิจด้านการต่างประเทศ ทรงเจริญพระราชไมตรีระหว่างประเทศ โดยเมื่อครั้งดำรงพระราชอิสริยยศสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนมิตรประเทศทั่วทุกทวีปอย่างเป็นทางการเป็นประจำปีละหลายครั้ง อาทิ อิตาลี จีน ญี่ปุ่น อิหร่าน เนปาล ออสเตรเลีย สิงคโปร์ เป็นต้น ในการเสด็จพระราชดำเนินไปทุกครั้ง ทรงเตรียมพระองค์ด้วยการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประเทศที่จะทรงเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือน ระหว่างประทับอยู่ในประเทศนั้น ๆ ยังทรงสนพระราชหฤทัยในการทอดพระเนตรและทรงศึกษากิจกรรมที่สามารถนำมาพัฒนาประเทศไทย อาทิ ทรงเยี่ยมชมกิจการทหารอุตสาหกรรม งานศิลปวัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของประชาชนของประเทศนั้น ๆ พระองค์ยังทรงต้อนรับพระราชอาคันตุกะแทนพระองค์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ส่งข้อความพระราชสาส์นแสดงความยินดีไปยังผู้นำประเทศต่าง ๆ เมื่อครั้งที่ประเทศเพื่อนบ้าน หรือประเทศที่ได้รับความสูญเสียจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ทรงส่งข้อความเสียพระ

ราชหฤทัยไปยังผู้นำประเทศนั้น อาทิ ข้อความพระราชสาส์นแสดงความเสียพระราชหฤทัยไปยังประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา กรณีเครื่องบินลำเลียงของกองทัพอากาศเมียนมาตกในทะเลอันดามันนอกชายฝั่งใกล้เมืองทวาย เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2560 ข้อความพระราชสาส์นแสดงความเสียพระราชหฤทัยไปยัง ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐอิสลามอิหร่านกรณีเกิดเหตุก่อการร้ายที่รัฐสภาอิหร่านและสุสานของอายาตุลลอห์ โคมัยนี อดีตผู้นำสูงสุดแห่งสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2560 เป็นต้น

4.6 พระราชกรณียกิจด้านการทหาร ทรงสนพระราชหฤทัยในวิทยาการด้านการทหาร มาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ นอกจากทรงรับการศึกษาทางด้านการทหารจากประเทศออสเตรเลียแล้ว ยังทรงพระราชวิริยอุตสาหะในการเพิ่มพูนความรู้และพระประสบการณ์ด้านการทหารอยู่ตลอดเวลา ทรงมีพระประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านการบินในระดับสูงมาก ทรงเคย เข้าร่วมปฏิบัติการรบในการต่อต้านการก่อการร้ายบริเวณภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย รวมทั้งการคุ้มกันพื้นที่ในบริเวณรอบค่ายผู้อพยพชาวกัมพูชาที่เขาล้าน จังหวัดตราด และทรงเป็นจอมทัพไทย

4.7 พระราชกรณียกิจด้านการสาธารณสุข ทรงตระหนักว่าสุขภาพพลานามัยของประชาชนเป็นปัจจัยและพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงทรงสนพระราชหฤทัยในการประกอบพระราชกรณียกิจด้านการแพทย์และสาธารณสุข โปรดให้สร้างโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช 21 แห่งทั่วประเทศ เพื่อให้การรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยในถิ่นทุรกันดาร พระองค์ทรงเป็นองค์นายกกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ทรงประกอบพิธีเปิดโรงพยาบาลทุกแห่งและทรงเยี่ยมโรงพยาบาลอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งพระราชทานพระราชทรัพย์สนับสนุนให้มีอุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัย ทรงเป็นองค์ประธาน ในการจัดสร้าง "มูลนิธิกาญจนบารมี" ศูนย์บำบัดรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งแบบครบวงจรแห่งแรกในประเทศไทย พระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ และเครื่องมือทางการแพทย์ในการแก้ปัญหาโรคระบาดโควิด-19 รวมมูลค่ามากกว่า 3,800 ล้านบาท

4.8 พระราชกรณียกิจด้านโครงการหลวง จากการบุกเบิกโครงการหลวง ‘เลอตอ’ โครงการหลวงสุดท้าย ตามแนวพระราชทานของรัชกาลที่ 9 สู่การสืบสาน

รักษา ต่อยอด เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยภูเขา ลดการปลูกฝิ่น และฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร โดยหมู่บ้านเลอตอ ตำบลแม่ตื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ตั้งอยู่บนพื้นที่ภูเขาสูง ห่างไกลและทุรกันดาร เป็นหมู่บ้านของชาวเขาเผ่าปกากะญอ มีฐานะยากจน ดำรงชีพด้วยการปลูกฝิ่น มีการบุกรุกขยายพื้นที่เพื่อปลูกข้าวโพด มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ เมื่อปี พ.ศ. 2559 มูลนิธิโครงการหลวงจึงได้เข้าไปพัฒนาหมู่บ้านเลอตอ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงก่อตั้งมูลนิธิโครงการหลวง โดยเริ่มดำเนินงานเพื่อพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวเขา ลดการปลูกฝิ่น และฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารต่าง ๆ มาตามลำดับ และก่อตั้งเป็นศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแห่งใหม่ ลำดับที่ 35 คือ “ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเลอตอ” จากประสบการณ์การพัฒนาพื้นที่สูงตลอดระยะเวลา 50 ปี (พ.ศ. 2512 - 2562) ของโครงการหลวง ได้จัดทำแปลงทดสอบสาธิตการปลูกพืช และศึกษาการเจริญเติบโตของพืชภายใต้สภาพแวดล้อมบริเวณศูนย์ฯ เพื่อคัดเลือกชนิดพืชที่มีความเหมาะสมส่งเสริมแก่เกษตรกร ภายใต้ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำจนสามารถสร้างรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีแก่เกษตรกรในพื้นที่ นอกจากนี้ยังส่งเสริมการปลูกป่าชาวบ้านตามแนวพระราชดำริป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ปรับปรุงความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยการผลิตปุ๋ยหมัก การปลูกหญ้าแฝก ส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองภายใต้บริบทของชุมชน โดยร่วมระหว่างชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาเกษตรกรรมโครงการหลวงเพื่อเป็นเกษตรกรที่ดีในอนาคต

4.9 พระราชกรณียกิจด้านการกีฬา ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจทั้งในฐานะผู้แทนพระองค์และในส่วนของพระองค์เอง อาทิ การพระราชทานไฟพระฤกษ์กีฬาเยาวชนแห่งชาติ พระราชทานพระราชวโรกาสให้นักกีฬาไทยที่ได้รับรางวัลเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับพระราชทานรางวัลนักกีฬายอดเยี่ยม รับพระราชทานพร และทรงแสดงความชื่นชมยินดีที่นำความสำเร็จ นำเกียรติยศมาสู่ตนเอง สู้วงศ์ตระกูล และประเทศชาติ นอกจากนี้ พระองค์ทรงเป็นประธานในกิจกรรม Bike for Mom ปั่นจักรยานเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นอกจากจะให้ประชาชนแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ แสดงออกถึงความรักที่มีต่อแม่ของตนและแม่ของแผ่นดินแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมสุขภาพในการร่วมออกกำลังกาย และ

ปลูกฝังให้ประชาชนรักการออกกำลังกาย เสริมสร้างควมมีน้ำใจเป็นนักกีฬา อีกทั้งยังมีกิจกรรม Bike For Dad “ปั่นเพื่อพ่อ” โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำขบวนผู้ที่มาเข้าร่วมกิจกรรมปั่นจักรยานเฉลิมพระเกียรติ เพื่อแสดงความจงรักภักดี กตัญญูทวาทิตต่อพระมหากษัตริย์ ร่วมเทิดพระคุณพ่อและเพื่อแสดงพลังความสามัคคีของชาวไทยทั้งชาติ

4.10 พระราชกรณียกิจด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทาน ทรงพระราชทานโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ มากกว่า 130 โครงการทั่วประเทศ และต่อ ยอดขยายผลเป็นโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยทรายขมิ้น ที่สามารถอนุรักษ์ระบบนิเวศ ส่งเสริมอาชีพ และทำให้คนกับธรรมชาติอยู่ร่วมกันได้อย่างเกื้อกูล

4.13 พระราชกรณียกิจด้านการสังคมสงเคราะห์ ทรงมีความห่วงใยต่อผู้ด้อยโอกาส และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนแออัด พระองค์จึงได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมชุมชนแออัดในกรุงเทพฯ หลายแห่ง อาทิ ชุมชนแออัดพระโขนง เขตคลองเตย เขตยานนาวา และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องกีฬา เครื่องดับเพลิง พระราชทานพระราชทรัพย์สนับสนุนโครงการของชุมชน อาทิ โครงการพัฒนาเด็กเล็กที่ขาดแคลน และโครงการปราบปรามยาเสพติดในหมู่เยาวชน ชุมชนแออัดคลองเตย รวมถึงโปรดเกล้าฯ ให้กรมทหารในบังคับบัญชาของพระองค์ ร่วมกับประชาชนพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ดีขึ้นด้วย ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขตลอดมา โดยหลังครองราชย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ข้าราชการบริพารในพระองค์ ร่วมกับหน่วยราชการในเขตพื้นที่ และประชาชนจิตอาสา ทรงมีโครงการจิตอาสาพระราชทานเก็บขยะมูลฝอยและวัชพืชจากคลอง ท่อระบายน้ำ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเตรียมรับมือกับปริมาณน้ำฝนให้สามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้เร็ว ป้องกันน้ำท่วม ไม่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุง รวมทั้งตัดแต่งกิ่งไม้ริมคลองเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ ส่งผลต่อสุขภาพประชาชนให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สะอาดและดีขึ้น นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุคติได้

4.14 พระราชกรณียกิจด้านโครงการจิตอาสาพระราชทาน ทรงพระราชทานโครงการจิตอาสาพระราชทานโดยให้หน่วยราชการในพระองค์ 904 ร่วมกันจัดโครงการจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติและ

แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ของพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรและสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจนานัปการ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีความ สัมผัส สำนึกซาบซึ้ง มีความสุขและประเทศชาติมีความมั่นคงอย่างยั่งยืน โดยมีหน่วยราชการในพระองค์ 904 เป็นผู้กำกับดูแลการปฏิบัติงานร่วมกับ หน่วยงาน ภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน และให้จัดตั้งศูนย์อำนวยการใหญ่โครงการจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ มีหน้าที่ควบคุม อำนวยการและประสานการ ปฏิบัติเพื่อให้การจัดกิจกรรมจิตอาสาพระราชทานตามแนวพระราชดำริ เป็นไปอย่างต่อเนื่องถูกต้องตามพระราโชบาย และสมพระเกียรติ ในระยะเริ่มแรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีพระราชปณิธานในการบำเพ็ญประโยชน์พื้นที่ชุมชนโดยรอบพระราชวังดุสิตเป็นการทำความ ดีด้วยหัวใจ ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ หน่วยทหารรักษาพระองค์ ข้าราชการบริพารในพระองค์ฯร่วมกับประชาชนจิตอาสา “เราทำความ ดี ด้วยหัวใจ” ร่วมกันดูแลและพัฒนารักษาพื้นที่จากชุมชนเล็กๆ รอบพระราชวังดุสิตขยาย สู่พื้นที่โดยรวมของประเทศในการพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืนสืบไป ทั้งโครงการจิตอาสาพระราชทาน ยังเกี่ยวเนื่องต่อโครงการต่างๆ ของภาครัฐอย่างยิ่ง เช่น ภารกิจสนับสนุนการช่วยเหลือทีมหมูป่า โครงการจิตอาสาพัฒนาคลองแม่ข่า จ.เชียงใหม่ โครงการจิตอาสาพัฒนาบึงมวกะสัน โครงการจิตอาสาพัฒนาบึงสีไฟ โครงการจิตอาสาพัฒนาบึงบอระเพ็ด เป็นต้น

บทที่ 4

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามบริบทของประเทศไทยในมิติด้านสังคมวัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ตามบริบทของต่างประเทศ ในมิติด้านความมั่นคง การเมือง และสังคมวัฒนธรรม และเพื่อศึกษาความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งผลจากการศึกษา ผู้วิจัยสรุปผลได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามบริบทของประเทศไทย ในมิติด้านสังคมวัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง

ด้านสังคมวัฒนธรรม ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างพุทธศาสนากับพระมหากษัตริย์ และความสัมพันธ์นี้เป็นรากฐานของประเพณีที่มีความผูกพันเชื่อมโยงพระมหากษัตริย์กับประชาชนเป็นเนื้อเดียวกัน อิทธิพลจากคตินิยมราชาทำให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระราชอาคันตุกะที่ใช้อำนาจปกครองบ้านเมืองเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกร การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมวัฒนธรรมที่สำคัญอีกครั้งคือ การแผ่ขยายอิทธิพลของชาติตะวันตกในการล่าอาณานิคม ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ได้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และมีการปรับตัวมาตลอด รวมถึงการวางรากฐานการปกครองที่มีความสอดคล้องต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมโลกในขณะนั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่

สำคัญหลายประการ เป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดการปกครองแบบพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ เกิดการปฏิรูปประเทศครั้งสำคัญ แม้การเปลี่ยนแปลงการปกครองจะมีการเปลี่ยนแปลงสถานะของพระมหากษัตริย์จากเทวราชา มาเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่ด้วยความผูกพันยึดโยงประเพณีของสังคมไทยระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชนอย่างเป็นทางการอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงมีประโยชน์คุณูปการต่อประเทศ และประชาชนยังคงรู้สึกศรัทธาและมีความรู้สึกผูกพันใกล้ชิด ทำให้พระมหากษัตริย์และพสกนิกรต่างเกื้อกูลกัน ด้านการเมือง ประเทศไทยในอดีตที่มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์นั้น โดยอำนาจอธิปไตย จะอยู่ที่องค์พระมหากษัตริย์ เนื่องการสังคมไทยในอดีตปกครองแว่นแคว้นต่างๆ แบบประเทศราช โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นจอมทัพ และเป็นศูนย์รวมแห่งความสามัคคีในการที่จะรวบรวมกำลังเพื่อก่อสร้างอาณาจักรรวมถึงการขยายอาณาเขต ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงรวมแว่นแคว้นต่างๆ มาสู่การเป็นรัฐชาติสร้างประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวกันแบ่งแยกไม่ได้ โดยรวมศูนย์อำนาจการปกครองเข้าสู่ส่วนกลาง แม้ต่อมาประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งอำนาจอธิปไตยทั้ง 3 ฝ่ายนั้น ถูกใช้ผ่านตัวแทน แต่รัฐธรรมนูญก็ยังยืนยันว่าพระมหากษัตริย์ผู้เป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล อันเป็นการสะท้อนว่า พระมหากษัตริย์เป็นผู้ถืออำนาจปกครองสูงสุดในนามของปวงชน และต้องใช้อำนาจนั้นอย่างจำกัดตามวิถีทางประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ ซึ่งการใช้พระราชอำนาจผ่านตัวแทนตามระบอบประชาธิปไตยนั้น เป็นสิ่งสะท้อนว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประชาชนไทยคนหนึ่ง ดังนั้นพระมหากษัตริย์จึงไม่ได้เป็นเพียงประมุขของรัฐ แต่ยังเป็นประมุขของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยด้วย ด้านความมั่นคง ในการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นจอมทัพ และเป็นศูนย์กลางของความสามัคคีในการรวบรวมกำลังจากแว่นแคว้นต่างๆ และในยามสงบพระมหากษัตริย์ก็ทรงดูแลทุกข์สุขของประชาชน และทำนุบำรุงบ้านเมืองให้ก้าวหน้ามาโดยตลอด การปรับตัวของสถาบันพระมหากษัตริย์ทำให้ทรงนำพาชาติพ้นวิกฤตการณ์มาได้ และอยู่ท่ามกลางประชาชนอย่างเป็นทางการอันหนึ่งอันเดียวกันแบ่งแยกไม่ได้ แม้ภัยสงครามจะลดน้อยลง และพระมหากษัตริย์ไม่ได้ทรงนำการรบเหมือน

ในอดีตที่ผ่านมา แต่ด้วยพระราชกรณียกิจและโครงการพระราชดำริที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ยังเป็นที่พึ่งของประชาชน แก้ปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในส่วนที่ภาครัฐเข้าไม่ถึง เป็นการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชน ทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงกล่าวได้ว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นเสาหลักความมั่นคงของ

2. ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ประเพณีการปกครองของประเทศไทย มีความยึดโยงระหว่างประชาชนกับพระมหากษัตริย์อย่างแยกไม่ได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเชื่อมโยงของสถาบันพระมหากษัตริย์กับด้านสังคม วัฒนธรรม การเมือง และความมั่นคง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับเดียวในโลกที่บัญญัติไว้ในหมวด 2 มาตรา 6 ว่าองค์พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงแนวความคิดธรรมราชา และทวยราชา ที่เป็นรากฐานประเพณีการปกครองของประเทศไทย และสอดคล้องกับหลักการ The King can do no wrong ซึ่งเป็นหลักการสากลสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และในด้านการเมือง พบว่าพระมหากษัตริย์ไม่เคยใช้พระราชอำนาจเกินกว่ากรอบที่รัฐธรรมนูญกำหนด และการที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจผ่านตัวแทนทั้ง 3 ฝ่าย อันประกอบด้วย รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล คือการเกิดพระเกียรติองค์พระมหากษัตริย์แต่อำนาจที่แท้จริงอยู่ที่องค์กรที่เป็นผู้พิจารณานำขึ้นทูลเกล้าถวายเพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยเท่านั้น ซึ่งการใช้พระราชอำนาจผ่านตัวแทน ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เปรียบได้ว่าพระมหากษัตริย์นอกจากเป็นองค์พระประมุขแล้ว ยังมีสถานะเป็นประชาชนไทยคนหนึ่งด้วย ด้านความมั่นคง พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเสาหลักความมั่นคงของชาติตลอดมา ด้วยสถานะทรงเป็นจอมทัพไทย ทรงเป็นศูนย์รวมความสามัคคีในการป้องกันรักษาราชอาณาจักร ทรงผนึกรวมแว่นแคว้นต่างๆ ให้เป็นแผ่นดินเดียวกัน แบ่งแยกไม่ได้ ทรงมีพระราชอัจฉริยภาพในการวางรากฐานที่มั่นคงให้ประเทศยังคงมีเอกราช ทรงเจริญความสัมพันธ์กับชาติมหาอำนาจ ทำให้ประเทศไทยมีความสง่างามในสังคม

โลก ทรงทำนุบำรุงบ้านเมืองด้วยทศพิธราชธรรม ทำให้บ้านเมืองเกิดความผาสุก และด้วยพระบารมีขององค์พระมหากษัตริย์ ทำให้ประชาชนไทยมีความสามัคคี รวมกำลังพาชาติพ้นวิกฤตการณ์มาได้ทุกครั้ง จากการศึกษาจึงมีข้อสังเกตว่า การปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองที่แพร่หลายทั่วโลก แต่ระบอบประชาธิปไตย เป็นเพียงชุดความคิดหนึ่งของระบอบการปกครองที่มีเท่านั้น และไม่ใช่วิธีคิดสำเร็จที่สามารถใช้ได้กับประเทศใดประเทศหนึ่งได้ทันที ในอารยประเทศหลายประเทศ ที่เคยยกเลิกระบบกษัตริย์ไป ยังหววนำกลับมาใช้เนื่องจากมีความเหมาะสมกับรากฐานของประเทศมากกว่า ระบอบการปกครองแบบอื่นๆ สำหรับประเทศไทยนั้น มีความผูกพันเชื่อมโยงระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนอย่างลึกซึ้ง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงเป็นระบอบการปกครองที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย เนื่องจากการคงอยู่ของสถาบันพระมหากษัตริย์มีความเกี่ยวเนื่องกับประชาชน พระมหากษัตริย์และประชาชนต่างต้องแลกเปลี่ยนพึ่งพากัน การปรับตัวของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีตลอดมานั้น ทำให้ประเทศไทยยังคงมีความสง่างามในสังคมโลก และยังคงความเป็นเอกราชไว้ได้ และการที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน เป็นสิ่งสะท้อนว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นตัวแทนของความรัก ความสามัคคี เป็นตัวแทนของความดีงาม และความเป็นเอกภาพ เพราะพระมหากษัตริย์กับประชาชนไทยไม่อาจแยกกันได้ และสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเสาหลักความมั่นคงของชาติไทย ที่ทำให้การบริหารบ้านเมือง มีความมั่นคง และมีเสถียรภาพ ทั้งยังส่งเสริมคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมของประชาชนในชาติ ในส่วนที่เป็นข้อจำกัดของรัฐ และประชาชนยังไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานที่เกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้และอยู่บนหลักเสรีภาพในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารตามระบอบประชาธิปไตยเนื่องจากสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยทรงอยู่

เหนือการเมืองและทรงเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้จึงทำให้พระมหากษัตริย์ไม่อยู่ในสถานะที่จะปกป้องตนเองได้

1.2 องค์การที่มีหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งภายในและภายนอกประเทศควรสร้างระบบฐานข้อมูลที่มีการเชื่อมโยง และมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารสาธารณะที่น่าเสนอต่อสังคม

1.3 พลเมืองไทยควรได้ศึกษาและมีกระบวนการสร้างความเข้าใจในความเป็นมาของสถาบันต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบของความเป็นรัฐ และเข้าใจบริบทของความเป็นไทย

1.4 การให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทย ในช่องทางต่างๆ ที่มีรูปแบบที่ทันสมัยและมีเนื้อหาที่น่าสนใจให้เกิดความตระหนักในคุณค่า และภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย

1.5 การเผยแพร่ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทคุณค่า ความสำคัญสถาบันพระมหากษัตริย์ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ในการที่ธำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.6 สร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน ในการพิทักษ์ เทิดทูน เทิดพระเกียรติ และถวายเป็นความปลออดภัยสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่เหมาะสม เรียบง่าย สมพระเกียรติ ที่ดำรงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย

1.7 เผยแพร่หลักการทรงงานน้อมนำแนวพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้สอดคล้องกับลักษณะสังคมในแต่ละพื้นที่ และนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และสังคมไทย

1.8 เสริมสร้างความเข้มแข็งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยให้ความรู้หลักการที่แท้จริงของประชาธิปไตย การเคารพในสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค ในทิศทางที่ถูกต้อง

1.9 ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และดำรงรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ความสมัครสมานสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ของประชาชนคนไทย และ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นข้อสงสัยบางประการเกี่ยวกับ สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในเชิงวิชาการนั้นเป็นเช่นไร เช่น สำนักงานทรัพย์สิน พระมหากษัตริย์กับการสร้างประโยชน์คุณูปการต่อประเทศไทย เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาประเทศที่ใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับพื้นฐานอันเป็นรากเหง้าของประเทศ จนนำไปสู่ ความเป็นรัฐล้มเหลว เช่น อีฟกานีสถาน อิรัก เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษาอารยประเทศ ที่อยู่ในเครือจักรภพ ซึ่งไม่มี พระมหากษัตริย์เป็นของตนเอง ทำไมจึงเลือกพระมหากษัตริย์อังกฤษ เป็นสัญลักษณ์และ ความเป็นเอกภาพของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 [อินเทอร์เน็ต]. 2565. [เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/Lqm9v>
2. กองทัพบก. ร่างแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของกองทัพบก [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [เข้าถึงเมื่อ 1 เมษายน 2566]. เข้าถึงได้จาก: <https://tinyurl.com/36z58r28>
3. Roy, Andrew. The Roy's Adaptation Model. Stamford; 1999: 1-11
4. เอกวิทย์ มณีธร. รัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม. ที. เพรส; 2554: หน้า 45-70.
5. ศุภวัฒน์. ปาฐกถาเรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์ไทยเชิงวิเคราะห์ : สถาบันพระมหากษัตริย์ในบริบทสังคมไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2556.
6. ปรีชา หงส์ไกรเลิศ. สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า; 2558: หน้า 33.
7. ศิริวรรณ. พระราชประวัติ กษัตริย์ 9 รัชกาล; 2558.
8. ปณิตา ปทุมวัฒน์. การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของไทย. 2559; วารสารจลนิตี; 13(4): 57-71.
9. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก; 2560.
10. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562 – 2565); 2562.
11. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570 [อินเทอร์เน็ต]. 2565 [เข้าถึงเมื่อ 25 ธันวาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/kBmio>

12. กองทัพบก. นโยบายการปฏิบัติงานของ พลเอก ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้ ผู้บัญชาการทหารบก. 2564.

13. อธิพิล สุวรรณรัตน์. พระมหากษัตริย์กับความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร; 2560

14. ศุภมิตร ปิติพัฒน์. จุดเริ่มต้นสถาปนา "การปกครองประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข". กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า; 2563.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก อนุรักษ์ สมพรหม

วัน เดือน ปีเกิด

23 มิถุนายน 2520

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2540	โรงเรียนเตรียมทหาร (ตท.รุ่นที่ 38)
พ.ศ. 2544	โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (จปร.รุ่นที่ 49)
พ.ศ. 2554	โรงเรียนเสนาธิการทหารบก (หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 90)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2545 - 2547	ผู้บังคับหมวดปืนเล็ก กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2549 - 2551	ผู้บังคับกองร้อยอาวุธเบา กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2552 - 2553	นายทหารยุทธการ กองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2555 - 2557	นายทหารยุทธการ กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2558 - 2559	รองเสนาธิการ กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2560 - 2563	ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2563 - 2565	เสนาธิการ กรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ. 2565 - 2566	รองผู้บังคับการกรมทหารราบที่ 21 รักษาพระองค์
------------------	--